

2009.	6. Karimov S. va boshqalar. Nutq madaniyati va davlat tilida ish yuritish. Toshkent. O'zbekiston, 2003.
	Axborot manbalari:
1.	http://www.zyo-o-net.uz
2.	http://www.natlib.uz
3.	http://www.bookfi.com
7.	O'quv dasturi "Tarjimashunoslik va xalqaro journalistika" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021-yil <u>"<u>1</u>" - <u>01</u></u> dagi " <u>1</u> " - sonli bayonommasi bilan ma'mullangan.
	O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 202 <u>1</u> - yil " <u>1</u> " - <u>01</u> dagi " <u>1</u> " - sonli bayoni bilan tasdqilangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ul: F.f.n. E.Z.Ochilov – O'ZR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy hodimi.
9.	Taqrizchilar: PhD X.X.Xomidov – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro journalistika" kafedrasи dotsenti. F.f.d. N.M.Mahmudov – O'ZR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti direktori, professor.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

1. "TASDIQLAYMAN"

2021 yil "1" - 01

Rector G. Rixsiveva

[Signature]

FANINING O'QUV DASTURI

SINXRON TARJIMA STILISTIKASI VA NOTIQLIK SAN'ATI

Bilim sohasi:	200 000-San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000-Tillar
Mutaxassislik:	70230202 - Siinxron tarjima (sharq tillari bo'yicha)

<p>sohaviy atamashunoslik xususiyatlarni bilish;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ushbü xususiyatlarni amaliyotda qo'llash; – o'zbek tili va sharq tilida notiqlik mahoratiga ega bo'lish; – asosyo'ganligan sharq tilida chet ellik mutaxassislar bilan muayyan sohalarda va umumiy masalalarda to'laqonli jonli muloqot olib boorish <i>ko'nikmalurig'u ega bo'lishi kerak.</i>
<p>4. Ma'lumtexnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadiilar; • seminarlar (mantiqiyfiklash, tezkorsavol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
<p>VII. Kreditarni olish uchun talabalar:</p> <p>5. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohhada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topsifiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishlari topshirish.</p>
<p>6. Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Chernov G.B. Синхрон таржима назарияси ва амалиёти (рус тилидан X.Хамилов таржима килиб нашрла тайёрлаб). (Ўқув кўлганма) –Т.: ТонДПИ, 2019. – 112б. 2. Hamidov X., Ismatullayeva N. Sinxron tarjima (o'quv qo'llanna). – Toshkent: ToshDSHL, 2019. – 128 б. 3. Gillies A. Conference interpreting. A student's practice book. – London: Routledge, 2013. – 285 p. 4. Hamidov X.X. Matn tarjimasi va tahriri ("Qiyosiy tilshunoslik, jingvistik tarjimashunoslik" va "Sinxron tarjima" mutaxassisliklari magistrantlari uchun o'quv qo'llanna). – Т.: TDSHU, 2020. – 164 б.
<p>Qoshimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh. "Taqnidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoldasi bo'lishi kerak". – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 56 b. 2. Mirziyoyev Sh. "Erik va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlgilikda barpo etamiz". – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 56 b. 3. G'afurov I. Tarjimashunoslik mutaxassisligiga kirish. (o'quv qo'llanna) – Т., 2008. – 117 б. 4. Ширяев А.Ф. Синхронный перевод: деятельность синхронного переводачика и методика преподавания синхронного перевода. – М.: Воениздат, 1979. – 183 с. 5. Сулейманова О.А., Беклемешева Н.Н., Карданова К.С., Лягушкина Н.В., Яремченко В.И. Стилистические аспекты перевода. – М.: Академия,

<ul style="list-style-type: none"> Sinxron tarjimada trasformasiya hodisasi va gap bo'laklarining mos tushishi Sinxron tarjimada shtampplarning o'mi va ularning sinxron tarjimonga ko'magi Sinxron tarjimaning asosiy cheklangan jihatlari Sinxron tarjimada yo'l qo'yildigan xatolarning obyektiv va subyektiv sabablarini <p>Analisy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p>
<h4>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</h4> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> Sinxron tarjima stilistikasi Sinxron tarjimadagi statik omillarga asoslangan strategiyalar Sinxron tarjimon mental idrok etish modeli Sinxron tarjimon faoliyatida tayanch daraja, ustkategoriya va ostkategoriya so'zlar bilan ishlash Sinxron tarjimonning tarjima jarayonida uchrashi mumkin bo'lgan mushkul vaziyatlardan chiqish holatlari Sinxron tarjimon etiketi Sinxron tarjimada adekvatlik va muqobilikkha erishishga ta'sir etuvchi jingivistik (lisoniy) omillar Sinxron tarjimonning adekvatlik va muqobilikkha erishishiga ta'sir etuvchi ekstralingvistik (g'ayrilisyoniy) omillar Ekstralingvistik bashoratning mantiqiy (deduktiv) va tematik tiplari Sinxron tarjimon nutqidagi semantik struktura va uning xorijiy yildagi ifodasi.
<p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrant-talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimat qilish tavsiya etiladi.</p> <h4>V. Fan o'qitishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</h4> <p>Fan bo'yicha magistrantlarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Magistrant:</p> <ul style="list-style-type: none"> asosiy o'r ganilayotgan sharq tilining fonetik tizimi va morfologik tuzilishi; o'r ganilayotgan sharq tilidan o'zbek tiliga va o'zbek tilidan o'r ganilayotgan sharq tiliga tarjima qilish amaliyoti spetsifikasi va stilistik paradigmatic xususiyatlari; me'yoriy grammatic asoslari, dialektik xilma-xilligi haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>; asosiy o'r ganilayotgan sharq tilining yozma va og'zaki shakkllari; uning leksik-grammatik xususiyatlarni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; gap tartibi, sodda va qo'shma gaplar, so'z birikmlari, frazeologik iboralar,

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
STSN104	2021-2022	2	4
Fan/modul turi	Ta'lim tili O'zbek/rus	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
Majburiy			
1.	Fanning nomi Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati	60	60
2.			120

I. Fanning mazmuni

1. Fanni o'qitishdandan maqsad – magistrantlarda sinxron tarjima va sinxron tarjima nazariyasining uslubi, sinxron tarjimanami amalga oshirishda tarjimon mahorati va notiqlik san'ati, sinxron tarjimon etiketi, sinxron tarjima jarayonida tarjimon uslubi, sinxron tarjimon qusurlari, sinxron tarjimon stilistikasi va notiqligi borasidagi amaliy masalalar bilan tanishirish hamda sohaviy atamanashunoslik, asosiy o'rganilayotgan sharq tilidan ona tiliga tarjima qilish bilan bog'iqliq grammamatik, stilistik va leksik mala kasiga bo'lgan bilim, ko'nikmalarni shakllanitirishdan iborat.

II. Asosiy nazarliq qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati" fanining mazmuni, predmeti va metodi

"Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati" fanining maqsadi. "Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati" fanining vazifalari. "Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati" fanining premetti. Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati haqida umumiy tushuncha. Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'ati sistemi. Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'atinning afzalliklari. Sinxron tarjima stilistikasi va notiqlik san'atinning kamchiliklari. Til stilistikasi va nutq stilistikasi. Tarjima stilistikasining umumiy til shunoslikning boshqa sohalari bilan o'zaro aloqasi. Stilistik taddiqotlarning asosiy yo'nalishlari (funksional stilistika, amally stilistika, main stilistikasi, qiyosiy stilistika).

2-mavzu. Sinxron tarjimada stilistik differensiyalangan leksika

Stilistik neytral va stilistik chegaralangan leksika. Umumiste' mol leksika va uning o'ziga xos xususiyatlari. Adabiy-kitobiy leksika: terminlat, poeziymlar, arxaizmlar, varvarizmlar, neologizmlar. Adabiy-kitobiy leksikaning stilistik qo'llanilishi. So'zlashuv leksikasi: umumadabiy so'zlat, stengizmlar, jargonizmlar, professionalizmlar, dialektizmlar, vulgarizmlar.

<p>3-mavzu. Sinxron tarjima va morfoloġik stilistik usullar</p> <p>Ot shakllari stilistikasi. Ko'plik, egalik, kelishik, subyektiv baho shakllari stilistikasi. Sifat, son va olmoshlar stilistikasi. Fe'ning stilistik xususiyati. Bo'lshisizlik, mayl, zamон, shaxs-sон shakllarining stilistik xususiyati. Fe'ning funksional shakllarining stilistik xususiyati. Yordamchi so'zlarning stilistik xususiyati.</p>
<p>4-mavzu. Sinxron tarjima va leksik stilistik usullar</p> <p>So'z va uning ma'nosi. Denotativ ma'nolarin ifodalari: emotsiyonal, ekspresiv, stilistik, madaniy komponent. Troplar: epitet, metafora, o'sxhatish, metonomiya, kinoya, mubolaǵ'a, jonlantrish, antifraza, perifraza. Evfemizm. Maqollar va matallar. Turg'un birkmalanring stilistik tafsifi. Nutqdagi turg'un birikmlar. Kitobiy va so'zlashuv uslubidagi frazeologizmlar. Frazeologik biriklarning uslubiy qo'llanishi.</p>
<p>5-mavzu. Sinxron tarjima va sintaktik stilistik usullar</p> <p>Sintaktik me'yor. Sintaksising uslubiy imkoniyatlari. Sintaksising ifodalari vostitalari va usullari. So'zlashuv uslubining o'ziga xos xususiyatlari. Inversiya va uning turlari. Sintaktik takrorlarning turlari. So'zlashuv uslubidagi darak va so'roq gaplar. Takror. Antiteza. Gradatsiya. Ellipsis. Jim qolish. Ritorik so'roq. Ritorik xitob. Ko'p bo'g'lovchilik va bo'g'lovchisizlik. Gap bo'aklarning uslubiy xususiyatlari. Undalmaning uslubiy xususiyatlari. Kirishlarning uslubiy xususiyatlari. Abzats va uning uslubiy o'mni. Tinish belgilarning uslubiy vazifasi.</p>
<p>6-mavzu. Sinxron tarjimada o'zbek va sharq tillarining funksional uslublari</p> <p>O'zbek va sharq adabiy tillarining funksional uslublari: rasmiy uslub, ilmiy uslub, publisistik uslub, badiiy uslub. Funksional uslublarning umumiy tafsifi. Janr tushunchasi. Me'yori tushunchasi. Til me'yori. Stilistik me'yor. Funksional uslubning lingvistik va extralingvistik tushunchalari.</p>
<p>7-mavzu. Sinxron tarjimada rasmiy uslub</p> <p>Rasmiy uslubning umumiy tafsifi. Rasmiy uslubning boscha uslublardan farqi. Rasmiy uslubda bayonning aniqligi, rasmiyligi, standartligi, obyektivligi, mantiqiyligi. Rasmiy ustub turlari: hukumat hujjatari, yuridik hujjatlar, harbiy hujjatlar, diplomatik hujjatlar, tijorat hujjatlariga rasmiy ish qoǵ'ozlari. Rasmiy ish qoǵ'ozlari uslubining leksik va grammatick xususiyatlari. Rasmiy ish qoǵ'ozlari uslubidagi professional terminologiya. Rasmiy ish qoǵ'ozlарini tarjima qilishning o'ziga xos xususiyatlari.</p>
<p>8-mavzu. Sinxron tarjimada ilmiy uslub</p> <p>Ilmiy uslubning umumiy xususiyatlari. Axborotning obyektivligi, aniqligi, mantiqiyligi va dalillanganligi. Nutqning ma'lumotlarga boyligi.</p>

Fikrning qisqa, lo'nda ifodalanishi. Ilmiy uslub turlari: ilmiy-tekhnikaviy, ilmiy-hujjat, ilmiy-ommaviy, o'quv-ilmiy, publisistik. Ilmiy uslub janrlari. Yozma janrlar: monografiya, dissertatsiya, ilmiy maqola, esse. O'zaki janrlar: seminarlar, simpoziumlar, konferensiylar. Ilmiy uslubning fisoniy xususiyatlari. Ilmiy matn qurilishining mantiqiy izchilligi. Terminologik leksika.

9-mavzu. Sinxron tarjimada publisistik uslub

Badiiy uslubningbosha funktsional uslublar sistemasidagi o'mni. Badiiy uslubning o'ziga xos xususiyatlari. Badiiy uslub imkoniyatining kengligi. Obrazlilik, emotsiyonallik, umumxaq tilidan individual foydalanish. Badiiy uslubning janrlari: she'riyat, nasriy asarlar, dramaturgiya. Badiiy uslubda bosqua uslublarning elementlariidan foydalanish. Badiiy asarlar tili. Matnnin an'anaviy tahlili. Diskursiv tahlili. Diskurs nazariyasi. Germenevtika va matn tahlili. Intertekstuallik.

III. Amaliy mashq'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashq'ulotlari uchun quyidgegi mavzular tavsija etiladi:

- Stilistik tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlari.
- Grammatik stilistik usullar.
- Leksik stilistik usullar.
- Troplar.
- So'zlashuv uslubining o'ziga xos xususiyatlari.
- Uslubiy figuralar.
- Tarjimonning notiq nutqi jarayonida oriyentir olishi masalasi
- Sinxron tarjimada tarjimon xatti-harakatlarining xususiyatlari
- Asliyat matnida oriyentir olish, tarjimonlik yechimlarini izlash va faoliyatni amalga oshirish jarayonlarning tezkorligi
- Tarjimonlik harakatlari, faza va tashkiliy qismalarning temporal tafsifi
- Tarjimon nutqi tempining notiq nutqi tempiga bog'liqligi
- Sinxron tarjimada kommunikativ vaziyat
- Sinxron tarjimada sistemasidan foydalananish hamda matn bilan ishlash xususiyatlari
- Sinxron tarjimada semantik model masalasi
- Sinxron tarjimonlarning leksik va sintaktik ekvivalentlar borasidagi bilmlarini mustahkamlash masalalari